

Granskning av pensionshantering och redovisning

Söderköpings kommun

December 2022

Viktor Ahlzén, pensionsspecialist

Tom Ekberg, pensionsspecialist

Sanel Dzanic, pensionsspecialist

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Söderköpings kommun genomfört en granskning av pensionshantering och redovisning. Granskningen har syftat till att bedöma om:

- Kommunstyrelsen säkerställt att det finns ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag som säkerställer en tillräcklig intern kontroll.
- Redovisningen av pensionsåtagandet sker i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att:

- Kommunstyrelsen **inte helt** (trafikljus: gult) säkerställt att det finns ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag.
- Kommunstyrelsens interna kontroll i sammanhanget **inte helt** (trafikljus: gult) är tillräcklig.
- Kommunstyrelsen **i allt väsentligt** (trafikljus: grönt) redovisar pensionsåtagandet i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?	Delvis	
Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?	Delvis	
Skjer kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?	Ja	
Skjer pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR R10?	Ja	

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi:

- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att utöka befintligt driftschema till att omfatta fler av de arbetsuppgifter som utförs inom ramen för pensionsadministrationen i Söderköpings kommun. Detta i syfte att stärka den interna kontrollen och minska personberoendet i hanteringen. Vi anser att driftschemat bör innehålla en beskrivning av de arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för arbetet med löneväxling, samt arbetet med kontroll, test och betalning av fakturor från KPA. Detta uppdateras med fördel direkt i driftschemat eller genom en bilaga. Vidare rekommenderar vi kommunen att införa stickprov av lönedata i samband med rapportering av underlag till KPA. Dessa tester bör också dokumenteras i driftschemat.
- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att utöka befintligt driftschema med en tydligare rollfördelning och ansvarsfördelning över de olika ansvarsområdena när ordinarie befattningshavare ej finns tillgänglig att utföra sina arbetsuppgifter. Detta i syfte att minska personberoendet i pensionshanteringen och för att underlätta för effektiv överlämning av arbetsmoment, i samband med exempelvis sjukfrånvaro eller annat personalbortfall.
- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att upprätta ett övergripande årshjul eller schema för det administrativa arbetet, samt för de avstämningar och kontroller som sker inom kommunen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Ett sådant årshjul eller schema bör omfatta vilka arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för arbetet med pensionsredovisningen, samt när de skall utföras och av vem/vilken funktion.
- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att det införs rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Testet bör utföras på samtliga individer i underlaget. Testet bör bestå av kontroll av att antalet individer är korrekt, samt att de pensionsmedförande lönerna enligt specifikationen är överensstämmande med informationen i lönesystemet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	5
Avgränsning	5
Metod	5
Pensionsavtal i Söderköpings kommun	6
Granskningsresultat	7
Rutiner	7
lakttagelser	7
Bedömning	9
Roller och ansvar	10
lakttagelser	10
Bedömning	10
Kontroller och avstämningar	11
lakttagelser	11
Bedömning	12
Pensionsredovisning i not	13
Kontroller och avstämningar	13
lakttagelser	13
Bedömning	14
Samlad bedömning	14
Rekommendationer	14
Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi:	14
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	16

Inledning

Bakgrund

Pensionsavtalens komplexitet ställer höga krav på såväl rutiner och processer som den interna förståelsen av de avtal som tillämpas. Sammantaget innebär detta att en väl fungerande administration och god intern kontroll är högst väsentlig.

Söderköpings kommuns pensionsskuld består av två delar:

- Skuld i balansräkningen, pensioner från och med år 1998
- Ansvarsförbindelse, pensioner intjänade före år 1998

Skulden beräknas av kommunens pensionsförvaltare KPA. För en rättvisande redovisning måste en beräkning av skulden göras årligen av pensionsförvaltaren. Ränteförändringar, löneförändringar och ett antal andra faktorer innebär förändringar i skulden. Under kommande år förväntas utbetalningarna att öka då många anställda pensionerats eller kommer att pensioneras. Denna ökande utgiftspost kommer att ställas mot andra utgifter. Det är väsentligt att detta hanteras med god intern kontroll och att uppgifterna i kommunens redovisning är rättvisande så att redovisningen utgör ett korrekt beslutsunderlag när utgiftsposter ställs mot andra kostnader.

Revisorerna i Söderköpings kommun har utifrån en bedömning av väsentlighet och risk beslutat att granska kommunens process för rapportering samt redovisning av pensioner.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt att det finns ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag som säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Vidare syftar granskningen till att bedöma om redovisningen av pensionsåtagandet sker i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR.

Revisionsfrågorna ligger som grund för att besvara syftet och ställs upp enligt följande:

1. Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?
2. Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?
3. Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?
4. Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationerna i RKR?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

Revisionskriterier utgörs av Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) samt kommunens styrande och stödjande dokument. Dessa lagar, föreskrifter, regelverk, fullmäktigebeslut, etc, utgör underlag till de bedömningsgrunder som uttrycks i revisionsfrågorna.

Avgränsning

Granskningsobjekt är Söderköpings kommunstyrelse.

Metod

Granskningen har inledningsvis genomförts genom kartläggning av aktuella pensionsavtal inom kommunen.

Granskningen har därefter genomförts genom dokumentgranskning av tillgängliga rutiner, riktlinjer och policys inom kommunen. Rutiner och dokumentation har granskats genom verifiering av dokumenterade kontroller. Rapporteringen av pensionsmedförande löner har granskats genom analys av årsrapportering avseende pensionsavtalet KAP-KL.

Inom ramen för granskningen har intervju och dialog genomförts med:

- Pensionshandläggare (tillika lönekonsult)
- Ekonomiassistent
- Personalchef
- Ekonomichef

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Pensionsavtal i Söderköpings kommun

I detta kapitel presenteras en kort sammanfattning av de pensionsavtal som i dagsläget tillämpas inom Söderköpings kommun. Baserat på intervjuer och skriftlig dokumentation från kommunen tillämpas följande pensionsavtal:

Pensionsavtal	Antal (ca)	Kategori
KAP-KL	842	Anställda
AKAP-KL	280	Anställda
PA-KL	2	Anställda
OPF-KL	65	Förtroendevalda

- Söderköpings kommun erbjuder lönevaxling. I dagsläget har 33 anställda inom kommunen gjort val om lönevaxling.
- Söderköpings kommun har bekräftat i intervju att det inte finns anställda inom kommunen som omfattas av särskilda individuella pensionsavtal.
- Söderköpings kommun har bekräftat i intervju att man erbjuder anställda så kallad Alternativ KAP-KL, men att kommunen kommer att sluta erbjuda detta från och med inträdet av det nya pensionsavtalet AKAP-KR 1 januari 2023.
- Till kommunkoncernen hör helt eller delvis ett antal kommunala bolag. Dessa bolag behandlas inte i denna rapport.

Granskningsresultat

Rutiner

Revisionsfråga 1: Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?

lakttagelser

Skriftliga rutinbeskrivningar

I dokumentet "Driftplanering 2022" finns ett tydligt och överskådligt driftschema över arbetet med pensionsadministration inom Söderköpings kommun. Driftschemat är omfattande och berör stora delar av arbetet som utförs gällande hanteringen av lön och pensioner. Det framgår tydligt av driftschemat vilka pensionsadministrativa arbetsuppgifter som skall utföras respektive månad och datum, samt vem som ansvarar för att utföra dessa. Av driftschemat framgår det bland annat när underlag för löneskatt skall plockas ut från KPA, körningen av årsfilen i KPAs internetkontor, rättning av mottagna felsignaler, körning av delårsfiler samt delar av det administrativa arbetet som utförs kopplat till löneväxling.

I dokumentet "Pensioner rutinbeskrivning bokslut" finns en lathund innehållande en sammanfattning av de konton som används för bokning av pensioner i samband med bokslut. Av lathunden framgår det vilka konton som skall användas för bokning av avsättning av pensioner för anställda, avsättning av pensioner för förtroendevalda, förmånsbestämd pension, avgiftsbestämd pension samt för ansvarsförbindelsen.

I dokumentet "Pensioner rutinbeskrivning noter bokslut" finns en beskrivning av vilka noter och poster som skall användas vid redovisning av pensionsåtagande i Not i årsredovisning.

Rutin för avstämningar i lönesystemet

Söderköpings kommuns lönesystem Personec P levereras av Visma och implementerades i kommunen år 2007. Pensionsmedförande lön genereras i systemet i enlighet med hur lönearter är kodade. Pensionshandläggare agerar systemförvaltare för Personec P tillsammans med en annan lönekonsult från kommunens löneavdelning. Dessa två har således full behörighet.

Pensionshandläggare uppger att uppdateringar i lönesystemet utförs i enlighet med filbeskrivning som tillhandahålls av Visma. Nya lönearter, lagar eller ändringar av inställningar i lönesystemet implementeras enligt tabell från Visma.

Rutin för avstämningar mot externa leverantörer

Söderköpings kommun har ett avtal med KPA avseende pensionsadministration och förmedlingstjänst. Avtalet med KPA innebär bland annat att KPA ska beräkna

pensionsavgift för avgiftsbestämd pension samt beräkna och betala ut pensioner till anställda och förtroendevalda. Söderköpings kommun har också ett tilläggsavtal med KPA, kallat Politiker Plus. Tilläggsavtalet omfattar extra stöd inom pensionsadministration, rapportering, bevakning och service av de förtroendevaldas pensionsavtal.

Årsfilen med underlag för årslöner för KAP-KL och underlag för månadslöner för juli - december för AKAP-KL skickas in till KPA under slutet av januari månad varje år. Årsfil med underlag för årslöner för förtroendevalda OPF-KL skickas i februari månad. Vidare skickas ytterligare underlag för AKAP-KL genom en halvårsfil i juni månad gällande månaderna januari - juni, tillsammans med uppdaterade anställningsdata för KAP-KL. Utöver den obligatoriska årsfilen och halvårsfilen skickar kommunen extra delårsfiler med uppdaterade anställningsdata under månaderna mars, april, maj, augusti, september, oktober och november.

Processen börjar med att kommunens pensionshandläggare tillika systemförvaltare tar ut en fil innehållande löneuppgifter från lönesystemet Personec P. En övergripande rimlighetsbedömning av applicerade pensionsavtal utförs innan filen laddas upp i KPAs internetkontor. Filen valideras och kvalitetssäkras av KPA som sedan skickar tillbaka en fellista innehållande eventuella påträffade fel. Påträffade fel rättas och korrigeras av pensionshandläggare och skickas sedan tillbaka till KPA för ny validering. Fellistor från tidigare år finns nedsparade i KPAs internetkontor. Rättelser och korrigeringar sparas dock inte. Som tidigare nämnt finns ett internt upprättat driftschema där processen för rapportering av uppgifter till KPA finns dokumenterad.

Enligt avtal har KPA åtagit sig att bevaka registrerade arbetstagares, tidigare avgångna arbetstagares och efterlevandes rätt till pension enligt KAP-KL och tidigare avtal och reglementen. KPA ska meddela Söderköpings kommun i god tid före avgångstidpunkten. KPA ska också bevaka andra pensionsförmåner, t.ex. inkomstbevakning för de som uppbär garantipension, visstidspension, särskild avtalspension enligt KAP-KL samt pension enligt övriga reglementen. Vidare ska Söderköpings kommun motta en årlig bevakningslista för de arbetstagare som ej uppnått 1% av inkomstbasbeloppet i årlig pensionsavgift.

Kontroll av premiefakturor från KPA

I samband med att fakturor gällande avgiftsbestämd pension från KPA inkommer och skall betalas kontrolleras dessa normalt av kommunens pensionshandläggare. Fakturorna stäms av mot uppgifter i KPAs webbtjänst Nya KPA Direkt, där pensionshandläggare kontrollerar belopp och rimlighet innan de attesteras. Vid misstanke om felaktigt fakturerat belopp undersöks fakturan närmare. Efter kontroll av pensionshandläggare skickas fakturorna vidare till en medarbetare på ekonomiavdelningen för kontering för att slutligen hamna hos HR-chef för beslutsattest.

Arbetet med kontering av fakturorna dokumenteras av ekonomichef i en upprättad excelfil. Rutinbeskrivning över arbetsordningen, tester eller kontroller finns ej.

Rutin för administration av löneväxling

Löneväxling i Söderköpings kommun sker genom försäkringsbolaget Folksam och samtliga medarbetare med en årslön över 8,07 inkomstbasbelopp har möjlighet till detta. Anmälan om ny löneväxling görs till HR-chef som anmäler ärendet till Folksam. Löneväxling registreras av Folksam som sedan skickar underlaget tillbaka till kommunen där kommunens pensionshandläggare registrerar löneavdraget i lönesystemet Personec P. I samband med att faktura för löneväxling inkommer från Folksam stäms löneväxlingsbeloppen av mot de avdrag som gjorts i lönesystemet för att säkerställa att rätt belopp blivit fakturerat. Söderköpings kommun har en tydlig och omfattande löneväxlingspolicy upprättad där förutsättningar och villkor för löneväxling framgår. Det finns inte någon skriftlig rutinbeskrivning över det administrativa arbetet som utförs kopplat till löneväxling i Söderköpings kommun.

Rutin för hantering av särskilda avtal/tillägg

Pensionsbestämmelserna i OPF-KL gäller inte för förtroendevald som vid tillträdet av sitt uppdrag har uppnått i 32 a § LAS angiven ålder. OPF-KL upphör att gälla för förtroendevald som får fortsatt uppdrag vid ny mandatperiod vid val efter 2014 om denne uppnått i 32 a § LAS angiven ålder. Förtroendevald som uppnår i 32 a § LAS angiven ålder under pågående mandatperiod har dock rätt till pensionsavsättning under mandatperioden.

Lönekonsult från kommunens löneavdelning gör kontinuerliga manuella kontroller av eventuella nytillträdda förtroendevalda politiker. Vid ålder över i 32 a § LAS angiven ålder markeras den förtroendevalda med "ej pensionsrätt" i lönesystemet Personec P. Någon skriftlig beskrivning över hanteringen finns ej.

Bedömning

Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?

Delvis.

Vår bedömning grundar sig på att berörda medarbetare inom Söderköpings kommun har en tillfredsställande kompetens inom de pensionsavtal som tillämpas inom kommunen. Vidare grundar sig vår bedömning på att det finns väl utarbetade rutiner för samtliga moment inom kommunens pensionsadministration. Det finns ett väl utvecklat driftschema där det pensionsadministrativa arbetet som utförs i samband med rapportering till KPA dokumenteras skriftligen. Vidare finns lathundar upprättade kopplat till arbetet med bokning och kontoföring av pensioner samt redovisning av pensionsåtagande i Not i årsredovisning. Det finns dock inga rutinbeskrivningar kopplat till övriga arbetsuppgifter som utförs inom ramen för pensionsadministrationen, såsom betalningen och kontroll av premiefakturor eller administration av löneväxling.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi därför rör att:

- Befintligt driftschema utökas till att omfatta fler av de arbetsuppgifter som utförs inom ramen för pensionsadministrationen i Söderköpings kommun. Detta i syfte att stärka den interna kontrollen och minska personberoendet i hanteringen. Vi anser att driftschemat bör innehålla en beskrivning av de arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för arbetet med löneväxling, samt arbetet med kontroll, test och betalning av fakturor från KPA. Vidare rekommenderar vi kommunen att införa stickprov av lönedata i samband med rapportering av underlag till KPA. Dessa tester bör också dokumenteras i driftschemat.

Roller och ansvar

Revisionsfråga 2: Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?

lakttagelser

Löpande pensionsadministration och rapportering kopplat till pension utförs i första hand av pensionshandläggare. Pensionshandläggaren bistås även i vissa fall av en lönekonsult från kommunens löneavdelning. Dessa två agerar även systemförvaltare för kommunens lönesystem Personec P och ansvarar således för arbetet med kodning av nya lönearter och uppdateringar i lönesystemet. I intervju uppges att det normalt skall finnas två pensionshandläggare inom kommunen. Det uppges att den ena av de tidigare två pensionshandläggarna avslutade sin tjänst i början av 2022 och att man därför är på gång att rekrytera ytterligare en pensionshandläggare. Söderköpings kommuns HR-chef ansvarar för det administrativa arbetet som utförs kopplat till löneväxling. Ekonomichef ansvarar för pensionsredovisning, prognoser, budget och annan administration kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse.

Viss ansvarsfördelning finns dokumenterad i kommunens uppsatta driftschema. I övrigt finns ingen närmare detaljerad uppdelning mellan ansvarig personal för de arbetsmoment som utförs. I nuläget finns inte heller någon plan för överlämning vid avslutad anställning eller långvarig sjukskrivning. Det finns inte heller några andra anställda än de ovan nämnda som har djupare kännedom om de arbetsmoment och rutiner som finns kopplat till pensionsadministration och pensionsredovisning.

Bedömning

Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?

Delvis.

Vår bedömning baseras på att berörda medarbetare inom Söderköpings kommun har en tillfredsställande kännedom om de arbetsuppgifter som i dagsläget utförs inom ramen för pensionsadministrationen och pensionsredovisningen. Kommunen har också visst stöd från KPA för att upprätthålla administrativa rutiner, vilka också enligt kommunen är

behjälpliga när de kontaktas. Som tidigare nämnts finns viss ansvarsfördelning dokumenterad i kommunens uppsatta driftschema.

Någon plan för överlämning av arbetsuppgifter inför avslutad anställning eller vid långvarig sjukskrivning finns inte. Detta ser vi som en brist. Det finns inte heller andra anställda inom Söderköpings kommun, än de som omnämns i iakttagelserna, som har kännedom om de arbetsmoment som utförs kopplat till pensionsadministration.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi därför rör att:

- Utöka befintligt driftschema med en tydligare rollfördelning och ansvarsfördelning över de olika ansvarsområdena när ordinarie befattningshavare ej finns tillgänglig att utföra sina arbetsuppgifter. Detta i syfte att minska personberoendet i pensionshanteringen och för att underlätta för effektiv överlämning av arbetsmoment, i samband med exempelvis sjukfrånvaro eller annat personalbortfall.

Kontroller och avstämningar

Revisionsfråga 3: Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

lakttagelser

Genomgång av kommunens kontroller och avstämningar

På uppdrag av kommunen beräknar KPA pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Beräkningen baseras bland annat på de uppgifter som inrapporteras av kommunen.

Vid större förändringar av pensionsskulden efter den senaste perioden rapporterar KPA orsaken till förändringen till kommunen. Det kan exempelvis handla om generella löneyft inom en yrkeskategori som genererat en pensionsskuldökning över det normala.

Söderköpings kommun beställer normalt prognoser över pensionsförpliktelserna och pensionskostnaderna mellan två och tre gånger per år, dessa beställs vanligen i samband med delårsrapport och i samband med årsbokslut. Ekonomichef uppger i intervju att extra prognoser ibland beställs i samband med speciella händelser som kan ha en signifikant inverkan på pensionsskulden. Prognoserna inhämtas från KPAs internetkontor KPA direkt. Ekonomichefen analyserar prognoserna och undersöker rimligheten i förändringen av ansvarsförbindelse och pensionsavsättning över tid, där man stämmer av balansposterna mot tidigare inkomna prognoser för att säkerställa rimlighet. Avstämningarna görs på total nivå och aldrig på enstaka individer. Om större avvikelser uppstår så utreds de underliggande orsakerna till dessa tillsammans med KPA.

Historiskt inkomna prognoser finns tillgängliga i inloggat läge i KPAs internetkontor. De faktiska avstämningar som utförs av prognoserna dokumenteras i excelfilen "Bilaga KPA specifikation IB-UB 2021".

Ekonomichef uppger i intervju att kommunen har bra uppsikt över eventuella händelser som kan påverka kommunens pensionsförpliktelser och att kommunen i dessa fall, som nämnts ovan, beställer extra kontroller och analyser över pensionsförpliktelserna från KPA.

Pensionsfakturor inhämtas också av ekonomichef via KPA direkt. Ekonomichef säkerställer att konteringen utförts på rätt konto i kommunens ekonomisystem. Som tidigare nämnts dokumenteras detta arbete i en upprättad excelfil (Bilaga KPA hantering fakturor). Som extra stöd i denna process finns också en upprättad lathund innehållande en sammanfattning av de konton som används för bokning av pensioner (Pensioner rutinbeskrivning bokslut).

Verifiering

Vi har stämt av KPAs värdering av ansvarsförbindelse och pensionsavsättning per 2021-12-31 (exkl särskild löneskatt), mot uppgifter i årsredovisningen 2021 (inkl särskild löneskatt). Uppgifter i årsredovisningen rörande pensionsavsättning och ansvarsförbindelse stämmer överens med vår analys av underlag från KPA.

Vi har avseende pensionsavtalet KAP-KL jämfört kommunens pensionsgrundande löner per 2021 enligt lönesystemet med pensionsmedförande årslön enligt fakturaspecifikation från KPA avseende 2021. Totalt avser detta ca 1 090 individer och vi identifierade vid granskningen 59 avvikelser. Efter vidare analys konstaterades att samtliga avvikelser hade naturliga förklaringar. Majoriteten av avvikelserna avsåg anställda inom Söderköpings kommun som avslutat tjänst under 2021. För dessa individer hade slutregleringspremie beräknats baserat på föregående årslön enligt §12 Mom.2 KAP-KL - Överenskommelse om kollektivavtalad pension. Premien beräknas då baserat på föregående års inrapporterade lön uppräknat med ökningen av inkomstbasbeloppet samt de antal månader individen arbetat under det innevarande året.

Bedömning

Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

Ja.

Ekonomichef ansvarar för arbetet med Söderköpings kommuns pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Vår bedömning är att denne har god förståelse för pensionsskultsredovisning och kunskap för att förstå och tolka underlag från KPA.

Vi bedömer vidare att det sker rutinmässiga kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning inom Söderköpings kommun. Utfört arbetet dokumenteras av ekonomichef. Vidare finns rutinbeskrivningar upprättade för vissa av arbetsmomenten. Något övergripande årshjul eller flödesschema kopplat till arbetet finns dock inte.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi därför är:

- Att upprätta ett övergripande årshjul eller schema för det administrativa arbetet, samt för de avstämningar och kontroller som sker inom kommunen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Ett sådant årshjul eller schema bör omfatta vilka arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för arbetet med pensionsredovisningen, samt när de skall utföras och av vem/vilken funktion.
- Att införa rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Dessa kontroller bedömer vi mest lämpligt att genomföra på samtliga individer och ej stickprovsvis.

Pensionsredovisning i not

Kontroller och avstämningar

Revisionsfråga 4: Sker pensionsredovisning i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

lakttagelser

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska pensionsåtagandet redovisas enligt den s.k. blandmodellen. Detta innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen (inom linjen) och utbetalningarna redovisas direkt i resultaträkningen. För pensioner intjänade fr.o.m. 1998 redovisas åtagandet på balansräkningen. För åtagande till förtroendevalda sker redovisning i balansräkningen om det är klart att åtagandet ska betalas ut och som ansvarsförbindelse om det inte är känt när och i vilken omfattning åtagandet ska infrias. Söderköpings kommun redovisar åtagandet enligt blandmodellen.

Hur redovisningen ska ske och vilka upplysningar som ska lämnas regleras i RKR R10 Pensioner och RKR Information Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelse i förvaltningsberättelsen (denna kommer att arbetas in i RKR R15 förvaltningsberättelsen).

Söderköpings kommun har avtal med KPA om att de vid minst två tillfällen årligen ska tillhandahålla pensionsskulds- och pensionskostnadsberäkning. Denna ska visa pensionsåtagandet uppdelat på det sätt som lag och god sed kräver på balansdagen samt prognos för framtiden.

PwC har granskat Söderköpings kommuns årsredovisning för 2021. Följsamheten till rekommendationerna i RKR R10 har analyserats. PwC har särskilt granskat Not 22 "Avsättningar för pensioner" och Not 26 "Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna". Söderköpings kommun redovisar helt i enlighet med rekommendationerna från RKR R10 i båda noterna.

Bedömning

Sker pensionsredovisning i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Ja.

Vår bedömning baseras på att Söderköpings kommun redovisar både avsättning för pensioner samt ansvarsförbindelse för pensioner helt i linje med rekommendationerna i RKR R10.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Söderköpings kommun genomfört en granskning av pensionshantering och redovisning.

Granskningens syfte har varit att bedöma om kommunen har ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag avseende aktuella pensionsplaner och som säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Vidare har syftet varit att bedöma om redovisningen av pensionsåtagandet ger en rättvisande bild i räkenskaperna.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att:

- Kommunstyrelsen **inte helt** (trafikljus: gult) säkerställt att det finns ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag.
- Kommunstyrelsens interna kontroll i sammanhanget **inte helt** (trafikljus: gult) är tillräcklig.
- Kommunstyrelsen **i allt väsentligt** (trafikljus: grönt) redovisar pensionsåtagandet i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi:

- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att utöka befintligt driftschema till att omfatta fler av de arbetsuppgifter som utförs inom ramen för pensionsadministrationen i Söderköpings kommun. Detta i syfte att stärka den interna kontrollen och minska personberoendet i hanteringen. Vi anser att driftschemat bör innehålla en beskrivning av de arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för arbetet med löneväxling, samt arbetet med kontroll, test och betalning av fakturor från KPA. Detta uppdateras med fördel direkt i driftschemat eller genom en bilaga. Vidare rekommenderar vi kommunen att införa stickprov av lönedata i samband med rapportering av underlag till KPA. Dessa tester bör också

dokumenteras i driftschemat.

- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att utöka befintligt driftschema med en tydligare rollfördelning och ansvarsfördelning över de olika ansvarsområdena när ordinarie befattningshavare ej finns tillgänglig att utföra sina arbetsuppgifter. Detta i syfte att minska personberoendet i pensionshanteringen och för att underlätta för effektiv överlämning av arbetsmoment, i samband med exempelvis sjukfrånvaro eller annat personalbortfall.
- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att upprätta ett övergripande årshjul eller schema för det administrativa arbetet, samt för de avstämningar och kontroller som sker inom kommunen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Ett sådant årshjul eller schema bör omfatta vilka arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för arbetet med pensionsredovisningen, samt när de skall utföras och av vem/vilken funktion.
- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att det införs rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Testet bör utföras på samtliga individer i underlaget. Testet bör bestå av kontroll av att antalet individer är korrekt, samt att de pensionsmedförande lönerna enligt specifikationen är överensstämmande med informationen i lönesystemet.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning
1. Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?	Delvis Vår bedömning grundar sig på att berörda medarbetare inom Söderköpings kommun har en tillfredsställande kompetens inom de pensionsavtal som tillämpas inom kommunen. Vidare grundar sig vår bedömning på att det finns väl utarbetade rutiner för samtliga moment inom kommunens pensionsadministration. Det finns ett väl utvecklat driftschema där det pensionsadministrativa arbetet som utförs i samband med rapportering till KPA dokumenteras skriftligen. Vidare finns lathundar upprättade kopplat till arbetet med bokning och kontoföring av pensioner samt redovisning av pensionsåtagande i Not i årsredovisning. Det finns dock inga rutinbeskrivningar kopplat till övriga arbetsuppgifter som utförs inom ramen för pensionsadministrationen, såsom betalning och kontroll av premiefakturor eller administration av löneväxling.
2. Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?	Delvis Vår bedömning baseras på att berörda medarbetare inom Söderköpings kommun har en tillfredsställande kännedom om de arbetsuppgifter som i dagsläget utförs inom ramen för pensionsadministrationen och pensionsredovisningen. Kommunen har också visst stöd från KPA för att upprätthålla administrativa rutiner, vilka också enligt kommunen är behjälpliga när

de kontaktas. Som tidigare nämnts finns viss ansvarsfördelning dokumenterad i kommunens uppsatta driftschema. Någon plan för överlämning av arbetsuppgifter inför avslutad anställning eller vid långvarig sjukskrivning finns inte. Detta ser vi som en brist. Det finns inte heller andra anställda inom Söderköpings kommun, än de som omnämns i iakttagelserna, som har kännedom om de arbetsmoment som utförs kopplat till pensionsadministration.

3. Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

Ja

Ekonomichef ansvarar för arbetet med Söderköpings kommuns pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Vår bedömning är att denne har god förståelse för pensionsskultsredovisning och kunskap för att förstå och tolka underlag från KPA. Vi bedömer vidare att det sker rutinmässiga kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning inom Söderköpings kommun. Utfört arbetet dokumenteras av ekonomichef. Vidare finns rutinbeskrivningar upprättade för vissa av arbetsmomenten. Något övergripande årshjul eller flödesschema kopplat till arbetet finns dock inte.

4. Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Ja
Vår bedömning baseras på att Söderköpings kommun redovisar både avsättning för pensioner samt ansvarsförbindelse för pensioner helt i linje med rekommendationerna i RKR R10.

2022-12-13

Tom Ekberg

Viktor Ahlzén

Kvalitetssäkrare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av revisorerna i Söderköping kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2022-09-09. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.